

Comparing the Dimensions of Marital Intimacy, Commitment, and Satisfaction in Couples With and Without Pre-Marriage Counseling Experience

Fariba Tabkhi¹, Hajar Falah Zade², Neda Nazarboland³

1. Master of Family Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
2. PhD in Family Counseling, Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran (Corresponding Author). H_Falahzade@sbu.ac.ir
3. PhD in Psychology, Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran Nedanzarboland@gmail.com

ABSTRACT

The article is taken from a senior dissertation

Aim: The purpose of this study was to compare the dimensions of intimacy, commitment, and marital satisfaction in couples with and without pre-marital counseling. **Methods:** The present study is a causal-comparative study, and the statistical population includes two groups of married people in Tehran between 2018-2019, one of which had experienced premarital counseling while the other group did not have this experience. The sample consisted of two groups of married people using available and convenient sampling method which consisted of total of 60 couples. Three questionnaires of intimacy, commitment and marital satisfaction were applied. Data were analyzed using descriptive statistics indices and the mixed variance analysis method using SPSS software. **Results:** Findings showed that there was a significant difference between the two groups regarding the dimensions of marital intimacy in the dimension of psychological intimacy. And comparing the dimensions of marital commitment in the two groups showed that there is a significant difference in the dimension of personal commitment. Comparison of the dimensions of marital satisfaction showed that the counseling group in the dimension of children and parenting was significantly higher than in the counseling group. **Conclusion:** Therefore, it seems that pre-marital counseling programs need training and interventions in order to promote intimacy, commitment, and marital satisfaction.

Keyword: Marital intimacy, marital commitment, marital satisfaction, premarital counseling

مقایسه ابعاد صمیمیت، تعهد، و رضایت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره قبل از ازدواج

فریبا طبعی^۱، هاجر فلاح‌زاده^۲، ندا نظربلند^۳

۱. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
  ۲. (نویسنده مسئول)، دکتری مشاوره، استادیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. H_Falahzade@sbu.ac.ir
  ۳. دکتری روان‌شناسی، استادیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
- (صفحات ۱۸۰-۲۱۰)

چکیده

مقاله مستخرج از پایان‌نامه ارشد می‌باشد

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه ابعاد صمیمیت، تعهد، و رضایت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره قبل از ازدواج انجام شد. **روش:** این پژوهش توصیفی از نوع علی - مقایسه‌ای، و جامعه آماری شامل زوج‌هایی می‌شود که تجربه مشاوره قبل از ازدواج داشته و گروه دیگر این تجربه را نداشتند، و در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۷ در شهر تهران سکونت داشتند. نمونه پژوهش شامل دو گروه از زوجین بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۳۰ زوج (۶۰ نفر) که تجربه مشاوره قبل از ازدواج داشته‌اند را از مراکز مشاوره بیدار و نیک‌روان جمع‌آوری کرده و ۳۰ زوج (۶۰ نفر) که تجربه مشاوره قبل از ازدواج نداشته‌اند را از دانشگاه‌ها و سراهای محله انتخاب شدند در مجموع ۶۰ زوج در نظر گرفته شد. به سه پرسشنامه صمیمیت (باکروزی، ۲۰۰۱)، تعهد (آدامز و جونز، ۱۹۹۷) و رضایت زناشویی (انریچ، اولسون و همکاران، ۱۹۸۹) پاسخ دادند. اطلاعات جمع‌آوری شده به وسیله شاخص‌های آمار توصیفی و همچنین روش تحلیل واریانس آمیخته با استفاده از نرم افزار spss مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که بین دو گروه، از بین ابعاد صمیمیت زناشویی در بعد صمیمیت روان‌شناختی تفاوت معنی‌داری دارد و مقایسه ابعاد تعهد زناشویی در دو گروه پژوهش نشان داد که در بعد تعهد شخصی تفاوت معنادار وجود دارد. در رابطه با مقایسه ابعاد رضایت زناشویی نتایج نشان داد که گروه مشاوره رفته در کودکان و فرزند پروری به صورت معناداری میانگین بالاتری از گروه مشاوره نرفته کسب کرده‌اند. **نتیجه‌گیری:** در برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج نیاز است آموزش‌ها و مداخله‌های لازم در جهت ارتقاء صمیمیت، تعهد و رضایت زناشویی در نظر گرفته شود.

واژه‌های کلیدی: تعهد زناشویی، رضایت زناشویی، صمیمیت زناشویی، مشاوره قبل از ازدواج

مقدمه

ازدواج، تعهدی با عشق و مسئولیت برای شادی، صلح و توسعه روابط خانوادگی است و علاوه بر این، انتخاب یک شریک و ورود به یک زندگی مشترک، یک نقطه عطف و موفقیت شخصی است (شهبازی، کرایبی و کیانی جم، ۱۳۹۶). امروزه برای اکثر افراد در جوامع مختلف فرآیند انتخاب همسر مسئله‌ای مهم و مشکل است. در نتیجه مرحله بررسی و شناخت برای گزینش همسر، اهمیت بسیار بالایی در زندگی زوج‌ها دارد؛ زیرا تجربه نشان داده که منشأ بیشتر اختلاف خانواده‌ها و طلاق و از هم پاشیدگی‌ها، شتاب زندگی در انتخاب همسر و نداشتن معیارهای مناسب فردی، اعتقادی و اجتماعی بوده است (فضل الهی قمشی و ملکی توانا، ۱۳۹۲). یکی از منابع آگاهی افراد از ملاک‌های صحیح ازدواج، شرکت در جلسات مشاوره‌ی قبل از ازدواج است که می‌تواند به انتخاب صحیح همسر و روابط سازگارانه بعد از ازدواج کمک کند. چارچوب نظری برنامه مشاوره قبل از ازدواج ریشه در مبانی مربوط به علوم پیشگیری دارد. در این راستا مشاوره قبل از ازدواج در بالای سرچشمه قرار دارد و مشاور یا روان‌شناس متخصص با زوجین قبل از اینکه مشکلات افزایش پیدا کنند و جدی‌تر شوند به تعامل سازنده می‌پردازد (لارسون^۱، ۲۰۰۴). آموزش مهارت‌های ارتباطی و مشاوره قبل از ازدواج موجب افزایش سازگاری و رضایت زناشویی می‌شود (وزحییلی و رییس^۲، ۲۰۱۸). در این میان صمیمیت از جمله فرایندهای مهمی است که رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به همین دلیل صمیمیت همواره از نگرانی‌های عمده متخصصان مشاوره و روان‌شناسان بوده است (باگاروزی^۳، ۲۰۰۱). استرنبرگ^۴ (۱۹۸۶) در مدل سه‌وجهی خود در زمینه‌ی عشق، صمیمیت را یکی از وجوه مهم یک رابطه‌ی مبتنی بر ازدواج می‌داند.

1 Larson, J. H

2 Vazhappilly, J. J., & Reyes, M. E. S

3. Bagarozzi, D. N

4. Sternberg, R.J

مفهوم استرنبرگ از صمیمیت احساس نزدیکی با دیگری است و مشارکت عادلانه در زندگی خانوادگی، صمیمیت را به دنبال خواهد داشت، زندگی زناشویی فرصتی برای رشد دادن صمیمیت است که اکثر افراد در ازدواج به دنبال صمیمیت بیشتر هستند. شخصی که صمیمیت بالاتری تجربه کرده می‌تواند خود را به شیوه‌ای مطلوب‌تر در روابط عرضه و نیازهای خود را به شکل مناسب‌تری به همسر خود ابراز کند رضایت زناشویی می‌تواند در زوج‌های که صمیمیت بالاتری دارند بیشتر باشد و قابلیت بیشتری در برخورد با مشکلات و تغییرات مربوط به روابط خود داشته باشند (پاتریک و همکاران^۱، ۲۰۰۷؛ به نقل از مدنی و مرادی، ۱۳۹۷).

تعهد زناشویی از دیگر مؤلفه‌های مهم در ازدواج موفق است که بدون آن رابطه زناشویی سطحی، ظاهری و بدون سمت و سو خواهد بود و در این صورت زوجین نخواهند توانست عمق عشق و صمیمیتی را که در سایه‌ی تعهد به همسر و ازدواج به وجود خواهد آمد، تجربه کنند (هو و جیانگ^۲، ۲۰۱۸). با توجه به اهمیت تعهد در زندگی زناشویی در راستای حفظ سلامت و بهداشت روانی زوجین و در نتیجه جامعه، ضرورت اقداماتی برای بهبود روابط زناشویی و خانوادگی و به ویژه افزایش میزان تعهد زناشویی زوجین مطرح می‌گردد، بنابراین انتظار می‌رود مشاوره پیش از ازدواج بتواند میزان تعهد زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد. اولین ادراک از تعهد در مطالعات کلی و تایبات^۳ (۱۹۷۸) در قالب الگوی سرمایه‌گذاری مشتق از نظریه وابستگی متقابل مطرح گردید که براساس آن، رابطه‌ی ایده‌آل و تصمیم برای وفادار ماندن به آن رابطه، بر مبنای سطوح بالای پاداش‌ها و سطوح پایینی از هزینه‌ها مشخص می‌گردد.

تعهد به عنوان یک تصمیم برای ادامه‌ی زندگی زناشویی محسوب می‌شود و عبارت است از: ارتباط و وابستگی روانی به شریک زندگی (آدامز و جونز^۴، ۱۹۹۷).

1. Patrick, S., Sells, J. N., Giardano, F. G., & Tollerud, T. R
2. Hou, Y., & Jiang, F
3. Kelley, H. H., & Thibaut, J. W
4. Adams, J. M., & Jonse, W. H

جانسون^۱ (۱۹۹۹) تعهد را به سه بخش مجزا تقسیم می‌نماید: تعهد شخصی^۲، تعهد اخلاقی^۳، و تعهد ساختاری^۴. این سه قسمت تعهد مربوط به رضایت از رابطه می‌باشند. تعهد شخصی به معنی علاقه و تمایل فرد برای تداوم رابطه زناشویی است، که مبتنی بر جاذبه و رضایت زناشویی است. تعهد اخلاقی است که نشان‌دهنده میزان احساس تعهد فرد به ادامه‌ی رابطه است، ارزش‌ها و باورهای بنیادین فرد درباره چگونگی حل کردن مسیر رفتار صحیح در رابطه، اخلاقیات را نشان می‌دهد (نلسون، کیرک، آنه، سررس^۵، ۲۰۱۱). از انواع دیگر تعهد، تعهد ساختاری است که در این تعهد افراد احساس می‌کنند که باید به دلیل محدودیت‌های خارجی مثل: عواقب زیان بار طلاق، سرمایه‌گذاری غیر قابل استرداد در ازدواج و فشار اجتماعی در رابطه باقی بمانند (آدامز و جونز، ۱۹۹۷). فرد متعهد به زندگی زناشویی، به عنوان نیاز شخصی به رابطه گرایش دارد و بدون هیچ اجباری و براساس مواهب مثبت همسر و در کل ازدواج خود، برای همسر و ازدواج خود ارزش قائل است و طبیعی است که چنین فردی در راستای بهبود رابطه‌ی زناشویی و حل مشکلات آن فعالیت کند و همه‌ی این گونه اقدامات از سوی فرد باعث می‌شود که سطح رضایتمندی زناشویی زوجین بالا برود. (کاپینوس و جانسون^۶، ۲۰۰۳).

آنچه که در ازدواج اهمیت دارد رضایت از زندگی زناشویی است. به اعتقاد روان‌شناسان، سلامت نهاد خانواده در پناه زندگی زوج‌ها، توام با برقراری پیوند محکم و دائم بین زن و مرد بوده که مایه آرامش هر دوی آنها می‌شود. (تیاگاراگان و نیگش^۷، ۲۰۱۳). اسپانیر (۱۹۷۶) رضایت زناشویی را به عنوان شاخصی از موفقیت تعاملات دو نفره همسران تعریف می‌نماید. رضایت زناشویی یک تجربه فردی در ازدواج است که افراد آن را با توجه به میزان مسرت و خوشی در زندگی زناشویی ارزیابی می‌کنند. آنها

---

1. Johnson, M. P

2. Personal commitment

3. Moral commitment

4. Moral commitment

5. Nelson, J. A., Kirk, A. M., Ane, P., & Serres, S. A

6. Kapinus, C. A., & Johnson, M. P

7. Thiyagarajan, G. D., & Nigesh, S

اعتقاد دارند که این امر به انتظارات، نیازها و خواسته‌ها و تمایلات افراد در ازدواج بستگی دارد (میر فردی و همکاران، ۱۳۸۹). برنامه‌های آموزش پیش از ازدواج بر رضایت زناشویی در مؤلفه‌های موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارضات، رضایت از نظر مالی، اوقات فراغت، روابط با بستگان و دوستان، نقش‌های برابری زن و مرد و جهت‌گیری مذهبی تأثیر معنادار داشته است (منصوری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۰).

مشاوره قبل از ازدواج می‌تواند در حذف یا کمرنگ شدن عوامل تهدیدکننده روابط زناشویی نقش به‌سزایی داشته باشد (استوتزمن^۱، ۲۰۱۱). به‌گونه‌ای که در طول دوره آموزش‌ها و مشاوره پیش از ازدواج، زوجین می‌توانند به مشکلات موجود یا احتمالی پی برده یا از طرف مشاور مشکلات آن‌ها تشخیص داده شود. در سال‌های اخیر حرکت برای تقویت زندگی زناشویی به برنامه‌های قبل از ازدواج کشیده شده است (هزاوه‌ای و همکاران، ۱۳۹۲). شرکت زوجین در کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج در ارتباط با مهارت‌های زندگی با توجه به افزایش پیامدهای ازدواج ناموفق و به ویژه میزان طلاق لازم و ضروری به نظر می‌رسد (میچل^۲، ۲۰۰۶).

زوجینی که اظهار دارند شناخت بیشتری در زمان پیش از ازدواج از همسرشان داشته‌اند، بعد از ازدواج از رضایت و کیفیت زناشویی بالاتری برخوردار بودند (فتحی و همکاران، ۱۳۹۵). فرنام، پک‌گهر و میرمحمد علی (۲۰۱۱) در نمونه ایرانی تأثیر مثبت آموزش در قالب برنامه‌های پیش از ازدواج را بر رضایت زناشویی زوجین تأکید کردند. موریس و همکاران^۳ (۲۰۱۱) دریافتند شرکت‌کنندگان کلاس آموزش ازدواج در مقایسه با کسانی که تصمیم به شرکت نداشتند، به‌طور قابل توجهی نمرات بهتری از غیر شرکت‌کنندگان در عزت نفس، ارتباط زناشویی، ایجاد ارتباط مؤثر، تعارضات زناشویی، توافق زوجین، صمیمیت، انتظارات زناشویی و رضایت زناشویی کسب کردند که به عنوان

1. Stutzman, S

2. Michel, A

3. Morris, M. L., Mcmillan, H. S., Duncan, S. F. & Larson, J. H

متغیرهای پیش‌بینی‌کننده مشارکت بود، شناخته شدند. نتایج پژوهش‌های استنلی، آماتو، جانسون و مارکمن^۱ (۲۰۰۶) نشان داد که آموزش‌های پیش از ازدواج به طور معناداری باعث بالارفتن سطح رضایت و تعهد در ازدواج و پایین آمدن سطح تعارض و کاهش نرخ طلاق می‌شود. از طرف دیگر با توجه به اینکه کاهش و یا فقدان رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین علل مراجعه زوجین به مشاوران و درمانگران خانواده است و همچنین افزایش آمار طلاق و عواقب آن بر زندگی هر یک از زوجین و هزینه‌هایی که به دنبال دارد، این ضرورت نیز وجود دارد تا از یکسوم مداخلاتی انجام گیرد تا عواملی که منجر به کاهش رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین می‌گردد کاهش یابد و از سوی دیگر به وسیله‌ی برنامه‌های پیشگیرانه، عملکرد کارآمد و مؤثر در زوجین و خانواده‌ها تقویت گردد (آبانیام، سمبی و اونجر^۲، ۲۰۱۴). بررسی پژوهش‌های گذشته نشان داد که آموزش‌های پیش از ازدواج بر متغیرهایی مانند رضایت زناشویی، کیفیت زندگی تأثیر داشته است. با این حال به نظر می‌رسد تاکنون پژوهشی که تأثیر برنامه‌های مشاوره و آموزش پیش از ازدواج را بر متغیرهایی مانند صمیمیت، تعهد، و رضایت زناشویی زوج‌هایی که تجربه مشاوره قبل از ازدواج داشته و زوج‌هایی که این تجربه را نداشته‌اند و چند سال از زندگی مشترک آنها گذشته، بررسی کرده باشد یافت نشد. بنابراین این سؤال مطرح می‌شود که آیا مشاوره قبل از ازدواج باعث تفاوتی در صمیمیت، تعهد، و رضایت زناشویی زوجینی که تجربه مشاوره قبل از ازدواج داشته، در مقایسه با زوجینی که تجربه مشاوره قبل از ازدواج را نداشته‌اند ایجاد می‌کند؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری در پژوهش حاضر شامل دو گروه از زوج‌ها در شهر تهران بود. یک گروه شامل تمامی زوج‌هایی که برای

1. Stanley, S. M., Amato, P., Johnson, R., Christine, A. & Markman, A. H
2. Abanyam, Sambe & Avanger

مشاوره قبل از ازدواج به مراکز مشاوره مراجعه کرده‌اند. و گروه دیگر شامل تمامی زوج‌هایی که تجربه مشاوره قبل از ازدواج نداشتند. این پژوهش در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۷ انجام شده بود. و نمونه پژوهش شامل تمامی زوج‌هایی که برای مشاوره قبل از ازدواج به مراکز مشاوره نیک‌روان و بیدار مراجعه کرده‌اند بود که بعد از تماس با ۳۶۵ زوج، ۳۰ زوج (۶۰ نفر) به شیوه در دسترس به منظور شناخت تأثیرگذاری مشاوره پیش از ازدواج انتخاب شدند و همچنین ۳۰ زوجی که تجربه مشاوره قبل از ازدواج نداشتند به صورت در دسترس و هدفمند از محیط دانشگاه‌ها، سراهای محله به صورت گلوله برفی و آنلاین در گروه‌های مجازی بدین ترتیب که پرسشنامه‌ها در گروه‌های مجازی ارسال می‌شد افرادی که مایل به همکاری بودند پاسخ می‌دادند پاسخ‌ها به ایمیل اینجانب ارسال می‌شد و در صورت دارا بودن ملاک‌های ورود و ملاک‌های هم‌تاسازی انتخاب شدند. در مجموع ۶۰ زوج (۱۲۰ نفر) به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شدند. و انتخاب نمونه‌ها براساس ملاک‌هایی از جمله؛ گذشتن حداقل یک سال از ازدواجشان، نداشتن سابقه طلاق، عدم متارکه و نداشتن بیماری جسمانی یا روانی مزمن انتخاب شدند. و ملاک‌های خروج مدنظر در انتخاب نمونه‌ها برآورده نشدن هریک از ملاک‌های ورود و تکمیل مخدوش پرسشنامه بود. نمونه‌ها از نظر سن و مراحل تحول خانواده هم‌تاسازی شده‌اند. از نظر مدت ازدواج ۳۲ زوج از گروه مشاوره رفته و ۳۲ زوج از گروه مشاوره نرفته بین ۱ تا ۶ سال ازدواج کرده بودند. و ۱۵ زوج از گروه مشاوره رفته و ۲۸ زوج از گروه بدون تجربه مشاوره بین ۷ تا ۱۳ سال ازدواج کرده بودند. از نظر تعداد فرزند ۳۵ زوج از گروه با تجربه مشاوره و ۲۲ زوج از گروه بدون تجربه مشاوره بدون فرزند بودند و ۲۰ زوج از گروه با تجربه مشاوره و ۲۶ زوج از گروه بدون تجربه مشاوره دارای ۱ فرزند بودند و ۵ زوج از گروه با تجربه مشاوره و ۱۲ زوج از گروه بدون تجربه مشاوره دارای ۲ فرزند بودند. در مورد برنامه‌های مراکز مشاوره نیک‌روان و بیدار می‌توان گفت شامل: جلسه ۸ ساعته آموزش گروهی که در دو جلسه ۴ ساعته توسط دو مدرس ارائه شده بود. در این جلسات تست قلم کاغذی

نوشتن انتظارات از همسر آینده و بازنگری بر روی خود که چقدر از این انتظارات را خودشان دارند، ذکر صفات خوب و بد دوستان) و تست‌های خارج از کلاس آموزش گروهی برای بررسی شخصیت و خودآگاهی از تست‌های کتل و نثو برای میزان آمادگی و سلامت روان از تست ام ام پی ای و برای بررسی سیستمی خانواده و وضعیت خلق و هیجانات از تست خانه-درخت-آدم استفاده شد. و بعد یک جلسه دو ساعته برای پدر و مادرها برگزار شد که در این جلسات هم پدر و مادرها و هم دختر و پسر دعوت می‌شوند بعد از آموزش‌ها مشاوره‌های فردی شروع می‌شود، که در این جلسات بر روی تست‌ها به صورت خاص و مصداقی و دو طرفه و دو گانه بحث می‌شود که در واقع روی نقطه ریسک‌ها و علامت‌های عدم تناسب توجه و در مورد آن‌ها گفت و گومی شود. بعد برنامه روش گفت و گو و آشنایی‌ها به صورت عملی اجرا می‌شود و گزارش‌هایشان را باید بیاورند و ۲۰ ملاک‌های قبل از ازدواج به آن‌ها داده می‌شود. رفت و آمدها و دوران آشنایی به صورت عملی و در زمان‌های مشخص اجرا می‌شود که بتوانند در طول جلسات مشاوره به نتیجه مشخصی برسند. فرایند به ۳ تا ۴ جلسه حتما نیاز دارد و مواردی نیز به جلسات بیشتر برای رسیدن به تصمیم‌گیری یا حتی رفع مشکلات فردی نیاز داشتند. بدین ترتیب در صورت تمایل فرد به شرکت در پژوهش به او توضیحات مورد نیاز در زمینه موضوع پژوهش و پرسشنامه‌ها، لزوم رعایت صداقت و دقت در پاسخگویی، شیوه پاسخ‌گویی و اطمینان خاطر در زمینه رازداری و عدم سوء استفاده از اطلاعاتشان داده شد. پرسشنامه به صورت فردی تکمیل می‌شدند و افراد شرکت‌کننده زن و شوهر بودند. جمع‌آوری داده‌ها حدود ۸ ماه به طول انجامید. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل واریانس آمیخته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه نیازهای صمیمیت زناشویی^۱: این پرسشنامه توسط باگاروزی (۲۰۰۱) ساخته

شده و دارای ۴۱ سؤال و ۸ بعد است که این ابعاد عبارت اند از: صمیمیت عاطفی، صمیمیت روان شناختی، صمیمیت عقلانی، صمیمیت جنسی، صمیمیت بدنی، صمیمیت معنوی، صمیمیت زیباشناختی، صمیمیت اجتماعی - تفریحی. طیف پاسخگویی آن در هر سؤال از عدد ۱۰-۱ مشخص گردیده است، ۱ به معنای "به هیچ وجه چنین چیزی وجود ندارد" و ۱۰ به معنای "نیاز بسیار زیادی وجود دارد". بالاترین نمره در هر بعد ۵۰ و در بعد صمیمیت عاطفی ۶۰ می باشد. حاصل جمع امتیازات هر بعد (به جزء بعد صمیمیت عاطفی) نمره‌ای از ۵ تا ۵۰ خواهد بود. در بعد صمیمیت عاطفی این نمره از ۶ تا ۶۰ است. نمرات بالا در یک بعد نشان دهنده نیاز بیشتر پاسخ دهنده به آن بعد از صمیمیت از طرف همسر خود است و برعکس. اعتمادی (۱۳۸۴)، پایایی این پرسشنامه با آزمون آلفای کرونباخ را با استفاده از نرم افزار spss ۹/۴ بدست آورد. هوشمند (۱۳۹۱) پایایی این آزمون را به شرح زیر گزارش داده است: صمیمیت عاطفی (۰/۷۱)، صمیمیت روان شناختی (۰/۶۵)، صمیمیت عقلانی (۰/۵۸)، صمیمیت جنسی (۰/۷۳)، صمیمیت بدنی (۰/۴۸)، صمیمیت معنوی (۰/۷۰)، صمیمیت زیبا شناختی (۰/۷۶)، و صمیمیت اجتماعی - تفریحی (۰/۶۶). اعتمادی (۲۰۰۵)، روایی همزمان را ۰/۵۸ بدست آورد. همچنین وی برای تعیین روایی محتوایی پرسشنامه را در اختیار ۱۵ استاد مشاوره و ۱۵ زن و شوهر قرار داد و روایی محتوایی آن تأیید شد. پایایی این آزمون برای نمونه‌های حاضر در این پژوهش با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ به شرح زیر است: صمیمیت عاطفی (۰/۷۱)، صمیمیت روان شناختی (۰/۷۴)، صمیمیت عقلانی (۰/۷۸)، صمیمیت جنسی (۰/۷۴)، صمیمیت بدنی (۰/۷۱)، صمیمیت معنوی (۰/۸۳۶)، صمیمیت زیباشناختی (۰/۸۴)، صمیمیت اجتماعی - تفریحی (۰/۷۴).

پرسشنامه تعهد زناشویی: این پرسشنامه توسط آدامز و جونز (۱۹۹۷) تهیه و تدوین شده است و دارای ۴۴ سؤال می باشد و دارای سه بعد است که این ابعاد عبارت اند از:

تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری. نمره گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای و از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم می‌باشد. اکثر آیت‌های پرسشنامه به صورت مستقیم نمره‌گذاری می‌شود و سؤال‌های ۱۱-۱۲-۱۶-۲۳-۲۸-۲۹-۳۰-۳۲-۳۴-۳۵-۳۶-۳۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌گردد. بالاترین نمره ۲۲۰ و پایین‌ترین نمره ۴۴ می‌باشد. نمره بالاتر در این مقیاس نشان‌دهنده‌ی تعهد کلی بیشتر زوجین است. آدامزو و جونز (۱۹۹۷) در ۶ پژوهش گوناگون برای رسیدن پایایی و روایی آن را در مورد ۴۱۷ نفر متأهل، ۳۴۷ نفر مجرد و ۴۶ نفر مطلقه اجرا کردند. در این مطالعات همبستگی هرپرسش با نمره کل هر پرسشنامه بالا و معنادار بود و به طور کلی ابعاد این پرسشنامه از بیشترین حمایت تجربی و نظری برخوردار بود. آدامزو و جونز (۱۹۹۷) میزان پایایی هر یک از مقیاس‌های این آزمون را بر روی نمونه مذکور به شرح زیر به دست آوردند: تعهد شخصی: ۰/۹۱، تعهد اخلاقی: ۰/۸۹، تعهد ساختاری: ۰/۸۶. پایایی کل پرسشنامه ۰/۸۲٪ گزارش شد. در یک مطالعه مقدماتی توسط عباسی مولید (۱۳۸۸) اعتبار و پایایی این پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفته است برای تعیین اعتبار محتوایی پرسشنامه پس از ترجمه دقیق در اختیار ده تن از اساتید متخصص مشاوره خانواده و روان‌شناسی دانشگاه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان قرار گرفت و پس از اصلاح بعضی موارد نهایتاً اعتبار محتوایی پرسشنامه مورد تأیید همه اساتید قرار گرفت. برای پایایی، ضریب آلفای کرونباخ این آزمون بر روی یک نمونه تصادفی از زوجین شهر اصفهان برای مقیاس‌های مختلف محاسبه گردیده است. تعهد شخصی ۰/۸۱، تعهد اخلاقی ۰/۸۳، تعهد ساختاری ۰/۷۹ (عباسی مولید، ۱۳۸۸). در اعتبار یابی آزمون توسط شاه سیاه، بهرامی و محبی (۱۳۸۸)، روایی محتوایی توسط اساتید دانشگاه اصفهان تأیید و آلفای کرونباخ ۰/۸۵٪ به دست آمد. پایایی این آزمون برای نمونه‌های حاضر با استفاده از آزمون آلفا کرونباخ در این پژوهش به شرح زیر است: تعهد شخصی (۰/۷۰)، تعهد اخلاقی (۰/۷۶)، تعهد ساختاری (۰/۸۶).

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ: این پرسشنامه توسط اولسون و همکاران^۱ (۱۹۸۹) ساخته شده است. اصل این پرسشنامه شامل ۱۱۵ سؤال است. ولی فرم کوتاه شده‌ای از آن نیز تهیه شده که شامل ۴۷ سؤال است. این پرسشنامه شامل ۱۰ مقیاس است و مقیاس‌های این پرسشنامه شامل: مسائل شخصیتی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، کودکان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات طلبی، جهت‌گیری مذهب می‌باشد. پاسخ‌دهی به سؤالات به صورت لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌باشد. در این پرسشنامه سؤال‌هایی که حاکی از رضایت زناشویی است (۱، ۲، ۳، ۵، ۷، ۹، ۱۰، ۱۷، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۴، ۳۶، ۴۴) به پاسخ‌های خیلی زیاد نمره پنج و به پاسخ‌های خیلی کم نمره یک تعلق می‌گیرد. در مقابل در سؤال‌هایی که عدم رضایت زناشویی را اندازه می‌گیرد (۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۵، ۴۶، ۴۷) برای پاسخ‌های خیلی زیاد نمره یک و برای پاسخ‌های خیلی کم نمره پنج در نظر گرفته شده است. نمره‌گذاری مقیاس به دوروش انجام می‌شود: ۱- نمره رضایت کلی از روابط زناشویی که برای این منظور نمرات فرد در تمامی ۴۷ ماده مطابق امتیازات درج شده در جدول نرم جمع شده و نمره رضایت کلی را تشکیل می‌دهد. که این نمره، نمره خام و باید به نمره تبدیل شود. ۲- محاسبه نمرات مقیاس‌های فرعی که ابتدا مجموع نمرات برای هر یک از مقیاس‌های فرعی به طور جداگانه محاسبه می‌شود و سپس مجموع نمره هر مقیاس به عدد ۵ تقسیم می‌شود. نمره‌ی کمتر از ۳۰ نشانگر نارضایتی شدید همسران از روابط زناشویی، نمره‌ی بین ۳۰ تا ۴۰ نشانگر عدم رضایت از روابط زناشویی همسران، نمره‌ی بین ۴۰ تا ۶۰ نشانگر رضایت نسبی و متوسط از روابط زناشویی همسران، نمره‌ی بین ۶۰ تا ۷۰ نشانگر رضایت زیاد همسران از روابط زناشویی و نمره‌های بالاتر از ۷۰ نشانگر رضایت فوق العاده از روابط

زناشویی بین همسران است. اولسون (۱۹۸۹) در یک کار پژوهشی، میزان روایی پرسشنامه انریچ را مورد بررسی قرار داد. میزان روایی پرسشنامه از طریق این مقیاس ۰/۸۵ اعلام شد. روایی و اعتبار این پرسشنامه توسط سلیمانیان (۱۳۷۳) به دست آمده و سپس بر روی یک گروه ۱۱ نفری اجرا گردید و ضریب پایایی آن از طریق ضریب آلفا محاسبه شد که عدد ۰/۹۳ به دست آمد. به دلیل زیاد بودن تعداد سؤالات، با استفاده از ضریب همبستگی، تعداد ۴۷ سؤال انتخاب گردید و بر روی یک گروه ۱۱ نفری به اجرا در آورد که در این آزمون ضریب آلفا محاسبه گردید و ضریب پایایی ۰/۹۵ به دست آمد. پایایی این آزمون برای نمونه‌های حاضر لا استفتده از آزمون آلفای کرونباخ به شرح زیر است: مسائل شخصیتی (۰/۷۲)، حل تعارض (۰/۷۶)، مدیریت مالی (۰/۷۱)، فعالیت‌های اوقات فراغت (۰/۷۰)، رابطه جنسی (۰/۷۶)، کودکان و فرزند پروری (۰/۷۸)، خانواده و دوستان (۰/۷۰)، نقش‌های مساوات طلبی (۰/۷۱)، جهت‌گیری مذهبی (۰/۷۵).

یافته‌ها

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی صمیمیت زناشویی و ابعاد آن در دو گروه با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
صمیمیت زناشویی	با مشاوره	زن	۴۱/۱	۴/۵۸
		مرد	۴۲/۳	۶/۰۱
	بدون مشاوره	کل	۴۱/۴	۵/۳۴
		زن	۴۰/۶۳	۵/۵۹
روان‌شناختی	با مشاوره	مرد	۳۹/۷۷	۷/۲۵
		کل	۴۰/۲	۶/۴۳
	بدون مشاوره	زن	۴۱/۴۳	۴/۳۲
		مرد	۴۳/۶۳	۴/۷۱
کل	۴۲/۵۳	۴/۶۲		

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	
عقلانی	بدون مشاوره	زن	۳۹/۸۳	۴/۰۵	
		مرد	۳۹/۶	۸/۰۲	
	با مشاوره	کل	۳۹/۷۲	۶/۳۰	
		زن	۴۱/۷۷	۴/۰۴	
	بدون مشاوره	مرد	۴۲/۴۳	۵/۷۷	
		کل	۴۲/۱	۴/۹۵	
	بدون مشاوره	زن	۴۱/۰۷	۴/۸۶	
		مرد	۳۹/۷۳	۶/۹۸	
	جنسی	با مشاوره	کل	۴۰/۴	۶
			زن	۴۱/۷۷	۴/۸۴
بدون مشاوره		مرد	۴۲/۵۷	۵/۶۱	
		کل	۴۱/۷۲	۵/۹۰	
بدون مشاوره		زن	۴۰/۵۷	۷/۱۸	
		مرد	۳۹/۴۳	۶/۹۸	
بدون مشاوره		کل	۴۰	۷/۰۴	
		زن	۴۱/۷۷	۴/۸۴	
با مشاوره		مرد	۴۱/۲۳	۶/۵۳	
		کل	۴۱/۵	۵/۷۱	
بدون مشاوره	زن	۴۱/۱۳	۵/۶۷		
	مرد	۳۹/۱	۴۵/۰۷		
با مشاوره	کل	۴۰/۱۱	۶/۵۳		
	زن	۴۸/۰۳	۷/۱۱		
بدون مشاوره	مرد	۴۱/۲۳	۶/۵۳		
	کل	۴۸/۷	۷/۱۵		
بدون مشاوره	زن	۴۹/۱	۷/۲۶		
	مرد	۴۵/۰۷	۸/۸۸		
با مشاوره	کل	۴۷/۰۸	۸/۲۹		
	زن	۴۰/۹۳	۵/۹۳		
زیباشناختی	با مشاوره	مرد	۴۱/۳	۶/۵۱	
		کل	۴۱/۱۷	۶/۲۳	

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		زن	۴۱/۵۳	۵/۶۲
	بدون مشاوره	مرد	۳۸/۴۷	۷/۴۵
		کل	۴۰	۶/۷۲
		زن	۴۰/۶	۶/۶۰
	با مشاوره	مرد	۴۱/۳	۶/۵۱
		کل	۴۰/۹۵	۶/۵۱
اجتماعی - تفریحی		زن	۴۰/۵	۵/۱۴
	بدون مشاوره	مرد	۳۸/۲۷	۷/۰۹
		کل	۳۹/۳۸	۶/۲۴
	با مشاوره	زن	۳۳۶/۵	۳۳/۸۴
کل		مرد	۳۴۴/۲۳	۶/۵۱

ابتدا در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد برای نمره کل صمیمیت زناشویی و هریک از ابعاد آن به تفکیک برای هریک از دو گروه پژوهش برای زنان، مردان و به صورت کل ارائه شده است.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی تعهد زناشویی و ابعاد آن در دو گروه با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		زن	۲۹/۰۳	۲/۶۲
	با مشاوره	مرد	۲۸/۴۳	۳/۳۷
		کل	۲۸/۷۳	۳
شخصی		زن	۳۱/۱۳	۲/۲۴
	بدون مشاوره	مرد	۳۰/۳۷	۲/۸۷
تعهد زناشویی		کل	۳۰/۷۵	۲/۵۸
		زن	۳۳/۴	۳/۵۶
	با مشاوره	مرد	۳۱/۷	۴/۴۴
اخلاقی		کل	۳۲/۵۵	۳/۲۱

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		زن	۳۳/۹۳	۴/۲۷
	بدون مشاوره	مرد	۳۲/۲	۳/۸۵
		کل	۳۳/۰۷	۴/۱۳
		زن	۷۰/۳	۴/۲۰
	با مشاوره	مرد	۷۱	۴/۴۴
		کل	۷۰/۶۵	۴/۳۰
ساختاری		زن	۶۸/۵	۴/۱۲
	بدون مشاوره	مرد	۶۹/۷۷	۴/۴۱
		کل	۶۹/۱۳	۴/۲۸
		زن	۱۷۲/۷۳	۶
کل	با مشاوره	مرد	۱۳۱/۱۳	۵/۳۳

در جدول ۲ شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد برای نمره کل تعهد زناشویی و هریک از ابعاد آن به تفکیک برای هریک از دو گروه پژوهش ارائه شده است.

جدول ۳. شاخص‌های توصیفی رضایت زناشویی و ابعاد آن

در دو گروه با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		زن	۱۷/۴	۳/۸۶
	با مشاوره	مرد	۱۸/۳۷	۳/۸۵
		کل	۱۷/۸۸	۳/۸۵
مسائل شخصیتی		زن	۱۶/۳۷	۴/۴۷
	بدون مشاوره	مرد	۱۷/۸	۴/۲۸
رضایت زناشویی		کل	۱۷/۰۸	۴/۴
		زن	۱۷/۸	۳/۳۵
	با مشاوره	مرد	۱۹/۷	۳/۸۷
حل تعارض		کل	۱۸/۷۵	۳/۷۱
	بدون مشاوره	زن	۱۶/۷۳	۳/۷۵

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		مرد	۱۷/۸۷	۴/۲۳
		کل	۱۷/۳	۴
		زن	۱۸/۲۳	۳/۴
	با مشاوره	مرد	۱۸/۸۷	۳/۳۱
مدیریت مالی		کل	۱۸/۵۵	۳/۳۴
		زن	۱۷/۷۷	۴/۲۵
	بدون مشاوره	مرد	۱۸/۰۷	۳/۳
		کل	۱۷/۹۲	۳/۷۷
		زن	۱۶/۹۷	۳/۸۴
	با مشاوره	مرد	۱۸/۶۷	۵/۹۶
فعالیت‌های اوقات فراغت		کل	۱۷/۸۲	۵/۰۴
		زن	۱۶/۸۳	۳/۸۸
	بدون مشاوره	مرد	۱۶/۸۳	۳/۸۰
		کل	۱۶/۸۳	۳/۸۱
		زن	۱۲/۵۷	۳/۶۳
	با مشاوره	مرد	۱۳/۶۳	۳/۴۴
رابطه جنسی		کل	۱۳/۱	۳/۵۴
		زن	۱۴/۱۳	۲/۸۶
	بدون مشاوره	مرد	۱۳/۸	۳/۲۶
		کل	۱۳/۹۷	۳/۰۵
		زن	۱۸/۳۳	۲/۴۴
	با مشاوره	مرد	۱۸/۷۷	۲/۸
کودکان و فرزندپروری		کل	۱۸/۵۵	۲/۶۱
		زن	۱۶/۸۷	۳/۰۹
	بدون مشاوره	مرد	۱۷/۱۷	۳/۵۷
		کل	۱۷/۰۲	۳/۳۲
		زن	۱۷/۶۷	۳/۵۶
خانواده و دوستان	با مشاوره	مرد	۱۹	۳/۶۳
		کل	۱۸/۳۳	۳/۶۳

متغیر	گروه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار
		زن	۱۶/۹۷	۳/۵۷
	بدون مشاوره	مرد	۱۸	۳/۸۲
		کل	۱۷/۴۸	۳/۷
		زن	۳۴/۶	۶/۹۳
	با مشاوره	مرد	۳۶/۳	۵/۹۲
نقش‌های مساوات طلبی		کل	۳۵/۴۵	۶/۴۵
		زن	۳۲/۷۳	۶/۵۵
	بدون مشاوره	مرد	۳۴/۰۷	۷/۲۳
		کل	۳۳/۴	۶/۸۷
		زن	۱۵/۷	۳/۷
	با مشاوره	مرد	۱۶/۷۳	۲/۱۸
		کل	۱۶/۲۲	۳/۰۵
جهت‌گیری مذهبی		زن	۱۵/۳	۳/۳۳
	بدون مشاوره	مرد	۱۵/۳	۳/۳۳
		کل	۱۵/۲۵	۳/۶۹
		زن	۱۷/۸	۳/۳۵
	با مشاوره	مرد	۱۹/۷	۳/۸۷
		کل	۱۸/۷۵	۳/۷۱
ارتباط		زن	۱۶/۷۳	۳/۷۵
	بدون مشاوره	مرد	۱۷/۸۷	۴/۲۳
		کل	۱۷/۳	۴
		زن	۱۶۵/۲۳	۲۳/۴۱
	با مشاوره	مرد	۱۷۵/۷۳	۲۴/۸۵
		کل	۱۷۰/۴۸	۲۴/۵۲
		زن	۱۵۹/۹۷	۲۷/۵۶
	بدون مشاوره	مرد	۱۶۴/۸۳	۲۹/۰۲
		کل	۱۶۲/۴	۲۸/۱۷

در جدول ۳ شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد برای نمره کل رضایت زناشویی و هریک از ابعاد آن به تفکیک برای هریک از دو گروه پژوهش ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج آزمون تحلیل واریانس آمیخته برای مقایسه ابعاد صمیمیت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	Sig	مجذور اتا	توان آزمون
عاطفی	زوج	۰/۸۳	۱	۰/۸۳	۰/۰۳	۰/۸۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵
	زوج «گروه	۳۲/۰۳	۱	۳۲/۰۳	۱/۲۹	۰/۲۶	۰/۰۰۲	۰/۰۲۰
	گروه	۶۷/۵	۱	۶۷/۵	۱/۴۸	۰/۲۳	۰/۰۰۲	۰/۰۲۲
روان شناختی	زوج	۲۹/۰۱	۱	۲۹/۰۱	۱/۲۱	۰/۲۸	۰/۰۰۲	۰/۰۱۹
	زوج «گروه	۴۴/۴۱	۱	۴۴/۴۱	۱/۸۵	۰/۱۸	۰/۰۰۳	۰/۰۲۷
	گروه	۲۳۸	۱	۲۳۸	۶/۴۶	۰/۰۱	۰/۰۹۹	۰/۰۷۰
عقلانی	زوج	۳/۳۳	۱	۳/۳۳	۰/۱۵	۰/۷۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۷
	زوج «گروه	۳۰	۱	۳۰	۱/۳۵	۰/۲۵	۰/۰۰۲	۰/۰۲۱
	گروه	۸۶/۷	۱	۸۶/۷	۲/۲۴	۰/۱۴	۰/۰۰۴	۰/۰۳۱
جنسی	زوج	۲/۴۱	۱	۲/۴۱	۰/۰۸	۰/۷۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶
	زوج «گروه	۶۰/۲۱	۱	۶۰/۲۱	۲/۰۶	۰/۱۶	۰/۰۰۳	۰/۰۲۹
	گروه	۸۸/۴۱	۱	۸۸/۴۱	۱/۵۹	۰/۲۱	۰/۰۰۳	۰/۰۲۴
بدنی	زوج	۴۹/۴۱	۱	۴۹/۴۱	۱/۴۵	۰/۲۳	۰/۰۰۲	۰/۰۲۲
	زوج «گروه	۱۶/۸۷	۱	۱۶/۸۷	۰/۵۰	۰/۴۸	۰/۰۰۸	۰/۰۱۱
	گروه	۵۷/۴۱	۱	۵۷/۴۱	۱/۳۹	۰/۲۴	۰/۰۰۲	۰/۰۲۱
معنوی	زوج	۵۴/۶۷	۱	۵۴/۶۷	۱/۴۸	۰/۲۳	۰/۰۰۲	۰/۰۲۲
	زوج «گروه	۱۹۵	۱	۱۹۵	۳/۸۵	۰/۰۷	۰/۰۰۹	۰/۰۶۶
	گروه	۷۸/۴۱	۱	۷۸/۴۱	۰/۹۷	۰/۳۳	۰/۰۰۲	۰/۰۱۶
زیبا شناختی	زوج	۵۰/۷	۱	۵۰/۷	۱/۷۲	۰/۱۹	۰/۰۰۳	۰/۰۲۵
	زوج «گروه	۹۳/۶۳	۱	۹۳/۶۳	۳/۱۷	۰/۰۸	۰/۰۰۵	۰/۰۴۲
	گروه	۴۰/۸۳	۱	۴۰/۸۳	۰/۷۶	۰/۳۹	۰/۰۰۱	۰/۰۱۳
اجتماعی -	زوج	۱۷/۶۳	۱	۱۷/۶۳	۰/۶۵	۰/۴۲	۰/۰۰۱	۰/۰۱۲

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	Sig	مجذور اتا	توان آزمون
تفریحی	زوج*گروه	۶۴/۵۳	۱	۶۴/۵۳	۲/۳۷	۰/۱۳	۰/۰۴	۰/۳۳
	گروه	۷۳/۶۳	۱	۷۳/۶۳	۱/۳۶	۰/۲۵	۰/۰۲	۰/۲۱
	زوج	۳۸۸/۸	۱	۳۸۸/۸	۰/۳۲	۰/۵۷	۰/۰۰۵	۰/۰۹
کل	زوج*گروه	۳۸۵۳/۳۳	۱	۳۸۵۳/۳۳	۳/۱۸	۰/۰۸	۰/۰۵	۰/۴۲
	گروه	۵۴۴۰/۵۳	۱	۵۴۴۰/۵۳	۲/۴۱	۰/۱۳	۰/۰۴	۰/۳۳

نتایج بدست آمده در جدول ۴ نشان می دهد که تنها تفاوت معنادار بدست آمده بین گروهی، تعاملی و درون گروهی مربوط به تفاوت بین گروهی در صمیمیت روان شناختی می باشد ($F = ۶/۴۶$ و $P = ۰/۰۱$). میانگین های بدست آمده نشان می دهد که میانگین گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج ۴۲/۵۳ می باشد که بیشتر از گروه بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج می باشد (۳۹/۷۲).

جدول ۵. نتایج آزمون تحلیل واریانس آمیخته برای مقایسه ابعاد تعهد زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	Sig	مجذور اتا	توان آزمون
تعهد	زوج	۱۴	۱	۱۴	۲/۹۱	۰/۰۹	۰/۰۵	۰/۳۹
شخصی	زوج*گروه	۰/۲۱	۱	۰/۲۱	۰/۰۴	۰/۸۴	۰/۰۰۱	۰/۳۹
	گروه	۱۲۲	۱	۱۲۲	۱۱/۱۷	۰/۰۰۱	۰/۱۶	۱۱/۱۷
	زوج	۸۸/۴۱	۱	۸۸/۴۱	۹/۹۳	۰/۰۰۳	۰/۱۵	۰/۸۷
تعهد اخلاقی	زوج*گروه	۰/۰۰۸	۱	۰/۰۰۸	۰/۰۰۱	۰/۹۸	۰/۰	۰/۰۵
	گروه	۸	۱	۸	۰/۴۶	۰/۵۰	۰/۰۰۸	۰/۱۰
	زوج	۲۹	۱	۲۹	۲/۴۸	۰/۱۲	۰/۰۴	۰/۳۴
تعهد ساختاری	زوج*گروه	۲/۴۱	۱	۲/۴۱	۰/۲۱	۰/۶۵	۰/۰۴	۰/۰۷
	گروه	۶۹	۱	۶۹	۲/۷۴	۰/۱۰	۰/۰۴	۰/۳۷
	زوج	۶۰/۲۱	۱	۶۰/۲۱	۲/۴۹	۰/۱۲	۰/۰۴	۰/۳۴
نمره کل	زوج*گروه	۱	۱	۱	۰/۰۴	۰/۸۴	۰/۰۰۱	۰/۰۵
	گروه	۳۱	۱	۳۱	۰/۷۳	۰/۴۰	۰/۰۱	۰/۱۳

نتایج بدست آمده در جدول ۵ نشان می‌دهد که تفاوت درون گروهی برای زوجین در متغیر تعهد اخلاقی معنادار می‌باشد ($F=9/93$ و $P=0/003$). در این متغیر میانگین زنان مساوی ۳۲/۶۵ با و مردان مساوی با ۳۱/۹۵ می‌باشد. همچنین طبق نتایج بدست آمده تفاوت بین گروهی در تعهد شخصی معنادار می‌باشد ($F=11/17$ و $P=0/001$). در این متغیر میانگین گروه با تجربه مشاوره مساوی با ۲۸/۷۳ و گروه بدون تجربه مشاوره مساوی با ۳۰/۷۵ می‌باشد. در جدول ۶ نتایج تحلیل واریانس آمیخته برای مقایسه ابعاد رضایت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره قبل از ازدواج آورده شده است.

جدول ۶. نتایج آزمون تحلیل واریانس آمیخته برای مقایسه ابعاد رضایت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	f	Sig	مجزور اتا	توان آزمون
مسائل شخصیتی	زوج	۴۷۰۰	۱	۴۷۰۰	۲۷۵/۵	۰/۰۰۱	۰/۸۳	۱
	زوج «گروه	۶۶	۱	۶۶	۳/۸۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۴۸
حل تعارض	زوج	۶۹	۱	۶۹	۷/۶۷	۰/۰۰۸	۰/۱۲	۰/۷۸
	زوج «گروه	۴/۴۱	۱	۴/۴۱	۰/۴۹	۰/۴۹	۰/۰۰۸	۰/۱۱
مدیریت مالی	زوج	۶۳/۰۷	۱	۶۳/۰۷	۳/۱۴	۰/۰۰۸	۰/۰۵	۰/۴۱
	زوج «گروه	۶/۵۳	۱	۶/۵۳	۰/۷۵	۰/۳۹	۰/۰۱	۰/۱۴
فعالیت‌های اوقات فراغت	زوج	۱۲/۰۳	۱	۱۲/۰۳	۰/۷۱	۰/۴۰	۰/۰۱	۰/۱۳
	زوج «گروه	۲۱/۶۷	۱	۲۱/۶۷	۲/۱۹	۰/۱۴	۰/۰۴	۰/۳۱
رابطه جنسی	زوج	۲۹	۱	۲۹	۰/۹۷	۰/۳۳	۰/۰۲	۰/۱۶
	زوج «گروه	۴/۰۳	۱	۴/۰۳	۰/۵۰	۰/۴۸	۰/۰۰۹	۰/۱۱
کودکان و	زوج	۱۴/۷	۱	۱۴/۷	۱/۸۳	۰/۱۸	۰/۰۳	۰/۲۶
	زوج «گروه	۲۲/۵۳	۱	۲۲/۵۳	۱/۶۲	۰/۲۱	۰/۰۳	۰/۲۴
	زوج	۴/۰۳	۱	۴/۰۳	۰/۸۹	۰/۳۵	۰/۰۱	۰/۱۵

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	f	Sig	مجذور انا	توان آزمون
فرزندپروری	زوج* گروه	۰/۱۳	۱	۰/۱۳	۰/۰۳	۰/۸۷	۰/۰۳	۰/۰۵
	گروه	۷۰/۵۳	۱	۷۰/۵۳	۵/۲۲	۰/۰۳	۰/۰۸	۰/۶۱
خانواده و دوستان	زوج	۴۲	۱	۴۲	۶/۲۷	۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۶۹
	زوج* گروه	۰/۶۷	۱	۰/۶۷	۰/۱۰	۰/۷۵	۰/۰۰۲	۰/۰۶
نقش‌های مساوات‌طلبی	گروه	۲۱/۶۷	۱	۲۱/۶۷	۱/۰۹	۰/۳۰	۰/۰۲	۰/۱۸
	زوج	۶۹	۱	۶۹	۳/۶۱	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۴۶
جهت‌گیری مذهبی	زوج* گروه	۱	۱	۱	۰/۰۵	۰/۸۲	۰/۰۰۱	۰/۰۶
	گروه	۱۲۶/۰۷	۱	۱۲۶/۰۷	۱/۸	۰/۱۸	۰/۰۳	۰/۲۶
ارتباط	زوج	۶/۵۳	۱	۶/۵۳	۰/۹۴	۰/۳۴	۰/۰۲	۰/۱۶
	زوج* گروه	۹/۶۳	۱	۹/۶۳	۱/۳۹	۰/۲۴	۰/۰۲	۰/۲۱
ارتباط	گروه	۲۸/۰۳	۱	۲۸/۰۳	۱/۷۴	۰/۱۹	۰/۰۳	۰/۲۵
	زوج	۶۹	۱	۶۹	۷/۶۷	۰/۰۰۸	۰/۱۲	۰/۷۸
کل	زوج* گروه	۴/۴۱	۱	۴/۴۱	۰/۴۹	۰/۴۹	۰/۰۰۸	۰/۱۱
	گروه	۶۳/۰۷	۱	۶۳/۰۷	۳/۱۴	۰/۰۸	۰/۰۵	۰/۴۱
کل	زوج	۱۷۷۱	۱	۱۷۷۱	۶/۳۴	۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۷۰
	زوج* گروه	۲۳۸	۱	۲۳۸	۰/۸۵	۰/۳۶	۰/۰۱	۰/۱۵
کل	گروه	۱۹۶۰	۱	۱۹۶۰	۱/۷۷	۰/۱۹	۰/۰۳	۰/۲۶

نتایج بدست آمده در جدول ۶ نشان می‌دهد که تفاوت درون گروهی زوجین در مسائل شخصیتی ($F = ۲۷۵/۵$ و $P = ۰/۰۰۱$)، حل تعارض ($F = ۷/۶۷$ و $P = ۰/۰۰۸$)، خانواده و دوستان ($F = ۶/۲۷$ و $P = ۰/۰۱$)، ارتباط ($F = ۷/۶۷$ و $P = ۰/۰۰۸$) و نمره کل رضایت زناشویی ($F = ۶/۳۴$ و $P = ۰/۰۱$) معنادار می‌باشد که در تمامی موارد میانگین‌های بدست آمده که شامل نمره کل (زنان = $۱۶۲/۶$ و مردان = $۱۷۰/۲۸$)، ارتباط (زنان = $۱۷/۲۶$ و مردان = $۱۸/۷۸$)، خانواده و دوستان (زنان = $۱۷/۳۲$ و مردان = $۱۸/۵$)، حل تعارض (زنان = $۱۷/۲۶$ و مردان = $۱۸/۷۵$) و مسائل شخصیتی (زنان = $۱۶/۸۸$ و مردان = $۱۸/۰۵$) می‌باشد، زنان نمره کمتری کسب کرده‌اند. همچنین تفاوت بین گروهی

در بعد کودکان و فرزند پروری ($F = 5/22$ و $P = 0/03$) معنادار می‌باشد که میانگین گروه با تجربه مشاوره (۱۸/۵۵) بیشتر از گروه بدون تجربه مشاوره (۱۷/۰۲) می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر مقایسه ابعاد صمیمیت، تعهد، رضایت زناشویی در زوجین با و بدون تجربه مشاوره قبل از ازدواج بود. نتایج نشان داد که بین گروه‌های افراد با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج در بعد صمیمیت روان‌شناختی تفاوت وجود دارد و گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج دارای میانگین بالاتری نسبت به گروه بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج است. در همین راستا مطالعه همزاهای و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که اثر بخشی دوره‌های آموزشی پیش از ازدواج به شیوه‌ای که در حال اجراست بسیار پایین می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان اظهار کرد با توجه به اینکه در جلسات مشاوره پیش از ازدواج، آموزش برافزایش صمیمیت تأثیر می‌گذارد. در رابطه با نمونه‌های پژوهش حاضر با توجه به اینکه براساس مدل افزایش صمیمیت زناشویی باگاروی برای زوجین اجرا و کار شده است. به نظر می‌رسد با توجه به نتیجه به دست آمده در بعد صمیمیت روان‌شناختی آموزش بیشتری نسبت به دیگر ابعاد دریافت کردند. به دلیل محدود بودن این جلسات به ۴ جلسه و تمرکز جلسات بر حل مسائل بین زوج‌ها، و عدم دریافت آموزش‌های لازم مربوط به تمام ابعاد این مهارت، این نتایج قابل پیش‌بینی و تبیین است. همزاهای و همکاران (۱۳۹۲) نیز به این یافته رسیدند که برای رسیدن به تغییر رفتار نسبتاً پایدار در زوجین جوان و ارتقای سطح سلامت آنان باید به دوره‌های آموزشی پیش از ازدواج توجه بیشتری شود و همچنین به این یافته نیز رسیدند که این آموزش‌ها موجب افزایش آگاهی و نگرش زوجین در حد قابل قبول و مورد انتظار نبوده است. در کنار این خلاء آموزشی همچنین مطالعات حاجی کاظمی و همکاران (۱۳۸۴) بیانگر این مورد بود که برنامه آموزش مشاوره پیش از ازدواج در زوجین در ایجاد تغییر پایدار در بلند مدت مؤثر نبوده‌اند. به عبارتی نتایج این پژوهش‌ها بیانگر این مورد بوده است که کمبود جلسات

مداخله و یا عدم همکاری زوجین برای اتمام کامل دوره‌های آموزشی مانعی اساسی برای رسیدن به نتایج مطلوب بوده است. در کنار این موارد همچنین می‌توان به این مورد اشاره کرد که بررسی هدف‌های زوجین از مشاوره پیش از ازدواج نشان داد که بیشترین زوجین با هدف شناخت نسبت به همسر (۲۰ نفر) و انتخاب درصد تناسب باهم (۲۰ نفر) برای مشاوره مراجعه کرده بودند. در جلسات مشاوره با این زوجین بیشتر به بررسی ویژگی‌هایی مانند تناسب سنی، فرهنگی، شخصیت و موارد از این قبیل پرداخته شد به عبارتی این زوجین آموزش‌های مرتبط با افزایش صمیمیت به حد کافی دریافت نکرده‌اند.

یافته دیگر پژوهش این بود که فقط در بعد تعهد شخصی تفاوت معنادار وجود دارد نتایج نشان داد که میانگین تعهد شخصی گروه بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج بیشتر از گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج است. در صورتی که نتایج پژوهش‌های مختلف نشان داده است که برنامه‌های آموزشی با محوریت بهبود ساختار تعهد زناشویی در زوجین می‌تواند منجر به بهبود تعهد در زوجین شود (زنگنه مطلق، بنی جمالی، احدی و حاتمی، ۱۳۹۶؛ پترسون و همکاران^۱، ۲۰۰۹). بنابراین می‌توان اینگونه گفت که یکی از دلایل عدم بدست آمدن نتایج معنادار برای گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج تا حدودی می‌تواند ناشی از عدم آموزش‌های لازم در مورد تسهیل و پایدار کردن تعهد در آنها باشد. اما در تبیین اینکه تعهد شخصی گروه بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج به صورت معناداری بیشتر از گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج می‌باشد، می‌توان به این مورد اشاره کرد که تعهد شخصی بیشتر بیانگر میل به تعهد به همسرش براساس جذابیت طرف مقابل می‌باشد (ویلوگی، هال و لوکزاک^۲، ۲۰۱۵). جذابیتی که بیشتر نتیجه علاقمندی به ظاهر و صمیمیت برقرار شده به همسر می‌باشد. بنابراین نتیجه بدست آمده ناشی از تفاوت بین گروهی است که مستقل از ارائه مشاوره یا عدم مشاوره پیش از ازدواج باشد. در همین راستا بیان شده که جذابیت بیشتری که خصیصه و ویژگی است

1. Peterson, B. D., Eifert, G. H., Feingold, T., & Davidson, S
2. Willoughby, B. J., Hall, S. S., & Luczak, H. P

که براساس علائق و سیل‌قه افراد در روابط زناشویی مشخص می‌شود، و کمتر با مداخلات و آموزش‌های پیش از ازدواج ارتباط دارد (نواک و همکاران^۱، ۲۰۱۴). و در مقایسه زوجی نمرات تعهد زناشویی نتایج نشان داد که زنان در مقایسه با مردان در بعد تعهد اخلاقی به صورت معناداری میانگین بالاتری دارند در همین رابطه بیان شده است که تعهد اخلاقی به کمال اخلاقی و مذهبی افراد مربوط است. هسته مرکزی این عقیده این مفهوم وجود دارد که تعهد اخلاقی فرد به ازدواج و همسرش از شرافتمندی فرد که مربوط به قول و قرارهای قبلی و همچنین اعتقادات اخلاقی و مذهبی وی است، نشأت می‌گیرد (شیلدز و همکاران^۲، ۲۰۱۲). در کنار این موارد در توجیه تعهد اخلاقی کمتر مردان نسبت به زنان می‌توان به ریشه‌های مذهبی و قانونی آن اشاره کرد که در ماده ۱۶ قانون حمایت از خانواده مصوب سال ۱۳۵۳ امکان چند همسری را برای مردان با شرایطی مانند رعایت عدالت بین همسران تایید کرده است؛ در حالی که چند همسری برای زنان شرعا و قانون منع شده است. همچنین در مقایسه بین ابعاد رضایت زناشویی نیز نتایج نشان داد که تفاوت بین گروهی در بعد کودکان و فرزند پروری معنادار است که میانگین گروه با تجربه مشاوره بیشتر از گروه بدون تجربه مشاوره می‌باشد. با توجه به اینکه از نظر تعداد فرزند ۳۵ زوج از گروه با تجربه مشاوره بدون فرزند بودند، ۲۰ زوج از گروه مشاوره رفته دارای ۱ فرزند و ۵ زوج از گروه مشاوره رفته دارای ۲ فرزند بودند. در این راستا یافته پژوهش‌های کریمی ثانی و اسماعیلی (۱۳۹۴) و کارول و دوهرتی^۳ (۲۰۰۳) که بیانگر اثربخشی برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج بر بهبود رابطه، کاهش تعارض و افزایش مهارت‌های زندگی می‌باشد، همسو با یافته پژوهش حاضر می‌باشد. در تبیین این یافته و مقایسه دو گروه می‌توان به این اشاره کرد که از جمله برنامه‌های آموزشی که در مشاوره‌های پیش از ازدواج برای زوجین در نظر گرفته می‌شود، مداخله‌های پیرامون تکنیک‌های حل تعارض،

1. Nowak, N. T., Weisfeld, G. E., Imamoğlu, O., Weisfeld, C. C., Butovskaya, M., & Shen
2. Shields, J., Scott, D., Bishop, J. W & Goelzer, P
3. Carroll, J. S & Doherty, W. Y

مهارت‌های ارتباطی و.. است (جمشیدیان نائینی و همکاران، ۱۳۹۴). برپایه همین مهارت‌ها و آموزش‌ها می‌باشد که زوجین می‌توانند برچالش‌ها و بحران روبرور به صورت کارآمدی روبرو شوند و به حل و فصل آن‌ها اقدام کنند و از بروز و رشد تعارض جلوگیری کنند). بنابراین می‌توان به این اشاره کرد که شرکت در برنامه‌های آموزش مهارت حل مسئله با بهبود روابط و تغییر شیوه‌های فرزندپروری سهلگیرانه و مستبدانه می‌تواند موجب افزایش تجربه پیامدهای مطلوب توسط فرزندان، بهبود کیفیت روابط والد-فرزند و تبعات مطلوب روانی-اجتماعی گردد. آنچه که از این یافته‌های پژوهش برداشت می‌شود این است که برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج تا حدود زیادی در مهارت‌آموزی فرزند پروری موفق عمل کرده است، که می‌تواند نقطه قوت برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج در نظر گرفته شود. سؤال پژوهشی این بود که آیا بین ابعاد رضایت زناشویی در افراد با و بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج تفاوت معناداری وجود دارد؟ که در این راستا مقایسه جنسیت نشان داد که به صورت معناداری زنان در ابعاد حل تعارض و ارتباط نمره کمتری کسب کرده‌اند. در تبیین این تفاوت و براساس دیدگاه فمینیستی ازدواج برای زنان امری سرکوبگر و براساس یک محیط بزرگتر اجتماعی بی نصیب از امتیازات مردانه دانسته شده است. فمینیست‌ها بر این باورند که تسلط مردان در داخل خانواده‌ها بخشی از یک نظام گسترده‌تر قدرت مردانه است، که نه طبیعی و نه اجتناب ناپذیر است، که هزینه‌هایی را برای زنان در پی دارد (فری، ۱۹۹۰).

در نهایت اینکه، رابطه زناشویی برای همه افراد هم می‌تواند منبع لذت و یا در مقابل منبع ناراحتی باشد. بنابراین لزوم برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج ضروری به نظر می‌رسد. با این دلیل، انجام پژوهش‌هایی جهت بررسی اثربخش بودن یا نبودن این برنامه‌ها جهت انجام اقدامات اصلاحی یک اولویت پژوهشی محسوب می‌شود. در همین راستا نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین گروه با تجربه و بدون تجربه مشاوره در

ابعاد صمیمیت و تعهد زناشویی (اخلاقی و ساختاری) و رضایت زناشویی (مسائل شخصیتی، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، رابطه جنسی، خانواده و دوستان، نقش‌های مساوات طلبی، جهت‌گیری مذهبی) تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته بیانگر این است که بازنگری و غنی کردن مشاوره‌های پیش از ازدواج و در نظر گرفتن برنامه‌های جدید و غنی‌تر برای مشاوران این حوزه یک اولویت پیش روی نهادها و سازمان‌های خدمات رسان در این حوزه می‌باشد. همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج نسبت به گروه بدون تجربه مشاوره پیش از ازدواج در فرزند پروری میزان رضایتمندی بیشتری را تجربه می‌کنند. این یافته نشان می‌دهد که برنامه‌های مشاوره پیش از ازدواج در این حوزه تا حدودی با موفقیت همراه بوده است.

این پژوهش شامل محدودیت‌هایی به شرح زیر بود: نخست اینکه در رابطه با گروه دارای تجربه مشاوره قبل از ازدواج فقط مراجعه کنندگان دو مرکز شرکت داده شدند، بنابراین در تعمیم دهی به مراجعان پیش از ازدواج سایر مراکز مشاوره محدودیت وجود دارد. با توجه به مقطعی بودن پژوهش، امکان اندازه‌گیری طولی نتایج برای گروه با تجربه مشاوره پیش از ازدواج و مقایسه تغییرات قبل و بعد از مشاوره وجود نداشت. با مورد توجه قرار دادن محدودیت‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد از تعداد مراکز مشاوره در پژوهش‌های آتی استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از مطالعات طولی برای بررسی دقیق‌تر روند تغییرات زوجین با تجربه مشاوره پیش از ازدواج استفاده گردد. از جمله پیشنهادات کاربردی پژوهش حاضر عبارت است از اینکه با توجه به نتایج به دست آمده مداخلاتی جهت بهبود صمیمیت زناشویی، تعهد و رضایت زناشویی در ابعادی که معنادار نشده‌اند در نظر گرفته شود.

ملاحظات اخلاقی پژوهش

تمامی شرکت کنندگان برای شرکت در پژوهش رضایت شفاهی خود را اعلام نمودند و

اطمینان لازم در مورد محرمانگی اطلاعات به آن‌ها داده شده است.
سهم نویسندگان: نویسنده مسئول تمامی مراحل فرایند پژوهشی را به تنهایی مدیریت نموده و مسئول نگارش مقاله است.

حمایت مالی: این مقاله همسوبا برنامه هسته‌ی پژوهشی نویسنده مسئول تحت عنوان «مقایسه ابعاد صمیمیت، تعهد و رضایت زناشویی زوجین با و بدون تجربه مشاوره قبل از ازدواج» تحت حمایت مالی-معنوی جایی نبوده و نویسندگان هزینه‌ها را تقبل نموده اند.

تعارض منافع: یافته‌های این مطالعه هیچ گونه تضاد با منافع شخصی یا سازمانی ندارد.

قدردانی: از کلیه‌ی زنان و مردان متأهل شهر تهران که با شرکت خود در پژوهش، به روند اجرای طرح کمک کردند، سپاس گزاری می‌شود.

منابع

- اعتمادی، ع. (۱۳۸۴). بررسی و مقایسه اثربخش رویکرد روانی-آموزشی مبتنی بر شناختی-رفتاری و ارتباط درمانی بر صمیمیت زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره در شهر اصفهان. پایان نامه دکتری، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، گروه مشاوره.
- حاجی کاظمی، ا؛ محمدی، ر، حسینی، ف. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر مشاوره قبل از ازدواج بر آگاهی دختران. مجله دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳ (۵۲)، ۹۳-۱۰۰.
- جمشیدیان نائینی، ی؛ یونسی، ف؛ قادری، ز. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش مهارت‌های پیش از ازدواج بر رشد فردی دختران مجرد. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۶ (۲۳)، ۱۳۸-۱۲۲.
- زنگنه مطلق، ف؛ بنی‌جمالی، ش؛ احدی، ح؛ حاتمی، ح. (۱۳۹۶). اثربخشی زوج درمانی مبتنی بر پذیرش و تعهد و هیجان محور بر بهبود سازگاری و تعهد زناشویی زوجین. فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده، ۱۱ (۳۸)، ۵۰-۱۰۰.
- فتحی، ا؛ اسمعیلی، م؛ فرحبخش، ک و دانشپور، م. (۱۳۹۵). ارائه مدل ازدواج رضایتمند در فرهنگ ایرانی. فصلنامه پژوهش در سلامت روان شناختی، ۱۰ (۲)، ۲۷-۱۱.
- فضل الهی قمشی، س و ملکی‌توانا، م. (۱۳۹۲). فرهنگ همسرگزینی در بین دانشجویان؛ معیارها و الویت‌ها. فصلنامه و فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۶ (۱)، ۱۳۱-۱۵۴.

- کریمی ثانی، پ.، اسمعیلی، م.، فلسفی نژاد، م.، شفیع‌آبادی، ع.، فرح بخش، ک. و احمایی، ک. (۱۳۸۹). تدوین محتوای مشاوره قبل از ازدواج بر مبنای شناسایی عوامل و مهارت‌های معنوی و اخلاقی پیش‌بینی‌کننده ازدواج موفق در بین زوج‌های تبریز. زن و مطالعات خانواده، ۲ (۷)، ۱۳۲-۱۲۱.
- سلیمانیان، ع.ا. (۱۳۷۳). بررسی تأثیر تفکرات غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر نارضایتی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.
- شاه سیاه، م؛ بهرامی، ف؛ محبی، س. (۱۳۸۸). بررسی رابطه رضایت جنسی و تعهد زناشویی زوجین شهر اصفهان. مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی، ۴۳ (۱۱)، ۲۳۸-۲۳۳.
- شهبازی، م؛ کرای، ا. و کیانی جم، ن. (۱۳۹۶). استانداردهای زناشویی و اسنادهای ارتباطی به عنوان پیش‌بین‌های سازگاری و ناسازگاری زناشویی زنان. مجله روان‌شناسی خانواده، ۴ (۴۲-۲۹).
- عباسی مولید، ح. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر آموزش گروهی واقعیت‌درمانی بر تعهد زناشویی زوجین شهرستان خمینی شهر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- مدنی، ی. و مرادی، ز. (۱۳۹۷). دیدگاه مشاوران و روان‌درمانگران درباره نقش دیداری در رضایت جنسی و صمیمیت زناشویی مراجعین: یک پژوهش کیفی. پژوهش‌های مشاوره، ۱۷ (۶۶)، ۱۷۶-۱۳۸.
- منصوری نیا، آ؛ اعتمادی، ع؛ فاتحی زاده، م؛ حسن‌پور، ا. (۱۳۹۰). تأثیر آموزش پیش از ازدواج بر میزان رضایت زناشویی زوجین شهر اصفهان. یافته‌های نود در روان‌شناسی، ۶ (۱۹)، ۷۸-۶۵.
- میرفردی، ا؛ احمدی، س و رفیعی بلداجی، ز. (۱۳۸۹). جهت‌گیری ارزشی توسعه محور معلمان و عوامل اجتماعی و اقتصادی تأثیرگذار بر آن. پژوهش‌نامه فرهنگی (فصلنامه مطالعات فرهنگ و ارتباطات)، ۱۱ (۴۳)، ۱۹۷-۲۲۷.
- هزاوه‌ای، م.م؛ شیراحمدی، س؛ روشنایی، ق؛ کاظم‌زاده، م؛ مجذوبی، م.م. (۱۳۹۲). بررسی اثربخشی برنامه آموزشی مراکز مشاوره قبل از ازدواج استان همدان بر مبنای تئوری عمل منطقی. مجله دانشگاه علوم پزشکی فسا، ۳ (۳)، ۲۴۷-۲۴۱.
- هوشمند، ش. (۱۳۹۱). بررسی رابطه خرده‌مقیاس‌های صمیمیت ازدواج با شاخص‌های ازدواج موفق در زوجین شهرستان مراغه، پایان‌نامه کارشناسی، دانشگاه مراغه، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

Abanyam, N. L., Sambe, N., & Avanger, M. Y. (2014). A Sociological Analysis of the impact of premarital and marital Counseling in preventing the Global Trend of Divorce. American International Journal of Research Humanities, Arts and social Sciences, 5 (1), 130-136.

Adams, J. M., & Jones, W. H. (1997). The Conceptualization of marital commitment an integrative analysis. Journal of personality and social psychology, 72 (5), 1177-1196.

Bagarozzi, D. A. (2001). Enhancing intimacy in marriage: A clinicians handbook. Brunner-Routledge.

- Carroll, J. S., & Doherty, W. J. (2003). Evaluating the effectiveness of premarital prevention program: A meta-analytic review of outcome research. *Interdisciplinary Journal of Applied Family Science*, 52 (2), 105-118.
- Edalati, A., & Redzuan, M. R. (2010). Perception of Women to Wards Family Values and their marital satisfaction. *Journal of American science*, 6 (4), 132-137.
- Esere, M. O., Yeyeodu, A., & Oladun, C. (2014). Obstacles and suggested Solutions to effective Communication in Marriage as expressed by Marriage Adults in Kogi State. *Nigeria Journal Procedia- social and Behavioral Sciences*, 114: 584-59.
- Etemadi, O., Navzbinehad, S. H., Ahmadi, S. A., & Farzad, V. (2006). A Study on the Effectiveness of Cognitive-Behavior Couple Therapy on Couple's Intimacy That Refer to Counselling Centers in Esfahan. *Psychological Studies Faculty of Education and Psychology, Alzahra University*, 2 (1, 2), 69-87.
- Farnam, F., Pakgozar, M., & Mir-Mohammadali, M. (2011). Effect of pre-marriage counseling on marital satisfaction of Iranian newlywed couples: a randomized controlled trial. *Sexuality & culture*, 15 (2), 141-152.
- Ferree, M. M. (1990). Beyond separate spheres. *Feminism and family research. Journal of Marriage and the Family*, 52, 866-884.
- Hou, Y., Jiang, F. (2018). Marital commitment, Communication and marital satisfaction: An analysis based on actor-partner interdependence model. *International Journal of psychology*, 3 (54), 369-376.
- Johnson, M. p. (1999). Personal, moral, and structural commitment to relationships. In *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability*, 73-87.
- Kapinus, C. A., & Johnson, M. P. (2003). Utility of family life cycle as theoretical and empirical tool: Commitment and family life-cycle stage. *Journal of family Issues*, 24 (2), 155-184.
- Kelley, H. H., & Thibaut, J. W. (1978). *Inter personal relations: A Theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Larson, J. H. (2004). Innovations in in marriage education: Introduction and challenges. *Family Relations*, 53, 421-424.
- Michel, A. (2006). Role masculins-Feminin in family in formation surless science. *Social Ferros*, 27 (4), 9-123.
- Morris, M. L., McMillan, H. S., Duncan, S. F., & Larson, J. H. (2011). Who Will attend? Characteristics of Couples and individuals in marriage education. *Marriage & Family Review*, 47 (1), 1-22.
- Nelson, J. A., Kirk, A. M., Ane, P. & Serres, S. A. (2011). Religious and spiritual Values and moral Commitment in marriage: Untapped Resources in Couples Counseling. *Journal of Counseling and Values*, 228-246.
- Nowak, N. T., Weisfeld, G. E., Imamoğlu, O., Weisfeld, C. C., Butovskaya, M., & Shen, J. (2014). Attractiveness and spousal infidelity as predictors of sexual fulfillment without the marriage partner in couples from five cultures. *Human Ethology Bulletin*, 29 (1), 18-38.

- Olson, D. H., Fournier, D. G., & Druckman, J. M. (1989). *Families California*. Sage publication.
- Peterson, B. D., Eifert, G. H., Feingold, T., & Davidson, S. (2009). Using acceptance and commitment therapy to treat distressed couples: A case study with two couples. *Cognitive and Behavioral Practice*, 16 (4), 430-442.
- Shields, J., Scott, D., Bishop, J. W., & Goelzer, P. (2012). Pay perceptions and their relationships with cooperation, commitment, and intent to quit: A field study. *International Studies of Management & Organization*, 42 (1), 68-86.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New Scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of marriage and the family*, 38, 15-28.
- Stanly S. M., Amato, P., Johnson R, Christine A, Markman H. (2006). Premarital education, marital Quality, and marital Stability: finding from a large, random household survey. *Journal Fam psychol*, 20 (1), 26-117.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135.
- Stutzman, S. (2011). Premarital counseling and culture: A narrative inquiry of couples' insights. *Graduate Theses and Dissertations*. Iowa State University, 10-391.
- Tyagarajan, G. D., & Nigesh, S. (2013). Role of infertility, emotional Intelligence and resilience on marital satisfaction among India Couples. *International Journal of Aplied psychology*, 3 (3), 7-31.
- Vazhappilly, J. J., & Reyes, M. E. S. (2018). Efficacy of Emotion-Focused Couples Communication Program for Enhancing Couples' Communication and Marital Satisfaction Among Distressed Partners. *Journal Contemporary Psychotherapy*, 48, 79-88.
- Willoughby, B. J., Hall, S. S., & Luczak, H. P. (2015). Marital paradigms: A conceptual framework for marital attitudes, values, and beliefs. *Journal of Family Issues*, 36 (2), 188-211.

